

2.2.3.2

Κοσμά του Αιτωλού
Διδαχές

A

...Έτσι και εσύ, χριστιανέ, πρέπει να την χαίρεσαι την γυναίκα σου και να την αγαπάς ωσάν σύντροφόν σου και να μην την στοχάζεσαι ωσάν σκλάβαν σου, διατί και αυτή πλάσμα Θεού είναι ωσάν και εσύ, τον Θεόν πατέρα τον λέγεις και εσύ, πατέρα τον λέγει και αυτή, μίαν πίστιν έχετε και οι δύο, ένα βάπτισμα, ένα Ευαγγέλιον, μίαν αγίαν Κοινωνίαν, έναν Παράδεισον έχετε να απολαύσετε. Δεν την έχει ο Θεός κατώτερην από εσένα, δια τουτό δεν την έκαμεν από τα ποδάρια, δια να μη την καταφρονά ο άνδρας, αλλ' ούτε πάλιν την έκαμεν από το κεφάλι, δια να μην καταφρονά αυτή τον άνδρα, αλλά την έκαμεν από την πλευράν, ήγουν από την μέσην, δια να την έχη σύντροφόν του και της εμφύσησε και ιδίαν ψυχήν, ωσάν και του ανδρός...

Μενούνου Ι. Β., Κοσμά του Αιτωλού Διδαχές, εκδ. 2^η, Τήνος, Αθήνα 1979, σ. 164.

2.2.3.5. Γυναίκες στο Αφγανιστάν του σήμερα
Γυναίκες ενός κατώτερου Θεού.

...Απ' όταν πήραν στα χέρια τους την εξουσία της Καbul οι ισλαμιστές Ταλιμπάν, το Σεπτέμβριο του 1996, επέβαλαν μια σειρά «αρμών» και «ηθικών» μέτρων στο μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού της πόλης: τις γυναίκες.

Από τότε οι γυναίκες είναι υποχρεωμένες να φορούν κάθε φορά που βγαίνουν έξω από το σπίτι τους, ένα ολόσωμο κάλυμμα που σκεπάζει το σώμα και το κεφάλι με σκοπό να τις «προστατέψει» από απαγορευμένα βλέμματα που σύμφωνα με τους μαχητές Ταλιμπάν, «είναι ενάντια στα όσα απαγορεύει η θρησκεία». Οι γυναίκες, επιτρέπεται να κυκλοφορούν δημόσια μόνον όταν συντρέχει σημαντικός λόγος και υπό τη συνοδεία πάντα ενός αρσενικού μέλους της οικογένειας. Επιπλέον έχασαν ξαφνικά το δικαίωμά τους να εργάζονται αλλά και να μορφώνονται. Αυτό σήμανε αυτόματα το κλείσιμο των σχολείων και του πανεπιστημίου για τις γυναίκες, που παρέμεναν ωστόσο ανοιχτά για τον ανδρικό πληθυσμό.

Στις 6 Σεπτεμβρίου 1997, το Υπουργείο Υγείας της χώρας εξέδωσε και απέστειλε εγκύκλιο προς όλα τα νοσοκομεία της πόλης, από τα οποία ουσιαστικά ζητούσε να απαγορευθούν την είσοδο των γυναικών αλλά και του γυναικείου ιατρικού και άλλου προσωπικού που εργαζόταν σε αυτά. Σε αυτό το κείμενο, ο Υπουργός Υγείας ανέφερε ότι στο εφεξής το νοσοκομείο Ράμια Μπάλκι, θα είναι το μοναδικό νοσηλευτικό κτίριο που θα έχει το δικαίωμα να δέχεται γυναίκες ασθενείς

από την πρωτεύουσα. Στη διάρκεια των εργασιών μόνο η «κεντρική πολυκλινική» χωρητικότητας 45 κλινών θα εξυπηρετούσε το σύνολο των ασθενών στην Καбуl.

Μέχρι σήμερα, έχουν προκύψει πολύ σοβαρές συνέπειες από την παράλογη εφαρμογή αυτής της εγκυκλίου, καταγγέλλουν οι ομάδες των εθελοντών. Το Υπουργείο, ανακοίνωσε ότι μόνο τα επείγοντα περιστατικά θα γίνονται δεκτά. Ο Υπουργός Υγείας, Μολάχ Αμπάς, δεν έκανε ξεκάθαρο τι εννοεί με τον όρο «επείγουσα παθολογία» καθώς, επίσης, δεν κατέστησε σαφή τη κριτήρια νοσηλείας.

Δεν είναι εύκολη υπόθεση να είσαι γιατρός στην Καбуl... Ένας γιατρός που εργάζεται σε ένα από τα πιο μεγάλα νοσοκομεία, διηγείται ότι το να εξασκείς την ιατρική σε γυναίκες είναι κάτι εξαιρετικά επικίνδυνο. Φοβούμενος να μην πιαστεί «επ' αυτοφώρω» την ώρα που περιεθαλπε γυναίκες έβαζε στην είσοδο του ιατρείου μια νοσηλεύτρια και «κράταγε τσίλιες». Λέει επίσης, ότι δεν μπορούσε να φροντίσει μια γυναίκα με εγκαύματα που είχε καεί κατά 80%, απ' τη στιγμή που εκείνη δεν μπορούσε να σηκώσει το τσαντόρ, κάτι που απαγορεύεται σύμφωνα με τους νόμους των Ταλιμπάν.

Ένας χειρουργός του νοσοκομείου Αλί Αμπάντ, βρέθηκε με σπασμένο χέρι μετά από επίθεση που δέχτηκε από Ταλιμπάν. Μόλις είχε εγχειρήσει μια γυναίκα επείγοντως, αφού της είχε απαγορευθεί η είσοδος σε πολλά νοσοκομεία της πόλης.

Έχει ληφθεί από την ιστοσελίδα των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα», στο διαδίκτυο: <http://www.msf.gr/text/spot993.html>.

2.2.3.3 Το προικοδοτικό σύστημα και η γυναικεία ταυτότητα στην κυπριακή υπαίθρο.

Η προίκα αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή λειτουργίας του θεσμού της πατριαρχίας, μέσω της οποίας καθίσταται δυνατός ο έλεγχος των κυπρίων γυναικών. Επιπλέον, το προικοδοτικό σύστημα αποτελεί παράδειγμα της εμπλοκής της Εκκλησίας στη συγκρότηση της ταυτότητας και του βίου ενός ατόμου, μέσω τελετουργιών και εθίμων.

Επιβάλλει ένα συγκεκριμένο ιδεώδες σύμφωνα με το οποίο οφείλουν να εξελιχθούν τα γεγονότα. «Οι διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό της προίκας διεξάγονται από τους δύο αρχηγούς των οικογενειών με τη βοήθεια ενός μεσολαβητή» επίσης «το προικοσύμφωνο πρέπει να υπογραφεί παρουσία του ιερέα πριν από τους αμφιβάλλοντες και σε ορισμένες περιπτώσεις πριν από την τελετή του γάμου».

Σύμφωνα με το ιδεώδες αυτό, παρουσία όλων των ενδιαφερομένων μερών, ο μνηστήρας καλείται να δηλώσει: «Μακάρι να μη χρειαστεί ποτέ να ανοίξουμε αυτό το συμβόλαιο», τη στιγμή που θα παίρνει στα χέρια του το μοναδικό αντίγραφο το οποίο θα φυλάξει για τη δική του αποκλειστική χρήση. Η διαδικασία αυτή έχει καταλήξει να αποτελεί «κοινό τόπο»: «Η προίκα είναι απαραίτητη, τι είδους γάμος μπορεί να γίνει χωρίς προίκα;» ή ακόμα καλύτερα «Είναι απαραίτητο να δίνεται προίκα στην κόρη και να επιβεβαιώνεται με συμβόλαιο, για να είναι ο μνηστήρας ήσυχος ότι θα τηρηθούν οι υποσχέσεις».

Ο γάμος από συνοικέσιο – ακόμα και με τη σημερινή τροποποιημένη μορφή του – μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέεται στενά με το προικοδοτικό σύστημα, ακριβώς γιατί γάμος και προίκα αποτελούν μέρος του οικογενειακού μηχανισμού, που επηρεάζει σε βάθος την ταυτότητα των κυπρίων γυναικών...

Ρούσσου Μ., Το προικοδοτικό σύστημα και η γυναικεία ταυτότητα στην κυπριακή υπαίθρο, στο Οικογένεια και Περτουνσία στην Ελλάδα και την Κύπρο, Επιμ. Μαροπούλου Μαρ.-Ιστικοπούλου Λήδ., Βιβλιοπωλείο της «Εστίας», Αθήνα 1994, σ.σ. 287-288.

Η θέση της γυναίκας καθ' οδόν προς την ισότητα

Της Ιουστίνης Φραγκούλη-Αργύρη

Η θέση της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία είναι προνομιακή ή επιβαρυνμένη; Μετά από αγώνες αιώνων, η γυναίκα στις αρχές του 19ου αιώνα κατάκτησε δικαίωμα και μέρος στις εργασιακές υποχρεώσεις, ισότητα στην πολιτική σκηνή, ενώ συνεχίζει να παραμένει ο στυλοβάτης της οικογενειακής εστίας, φέροντας στους ώμους της την υποχρέωση να είναι γυναίκα, μάννα, εργαζόμενη. Θα πρέπει όμως να δούμε πώς οδηγήθηκε η γυναίκα στην κοινωνική απελευθέρωση αλλά και στην πολλαπλή δουλειά της σε ένα σύστημα, που τελικά δεν συγχωρεί την ισότητα.

Ο κανόνας στις παραδοσιακές κοινωνίες μέχρι το 19ο ήταν ότι η γυναίκα είναι κατώτερη από τον άνδρα και ανήκε στην εξουσία του. Η μεγάλη αλλαγή ήρθε τον 19ο αιώνα όταν η γυναίκα άρχισε να εργάζεται έξω από το σπίτι. Παρά τις άθλιες συνθήκες δουλειάς, το εξοντωτικό ωράριο και την απάνθρωπη μεταχείριση άρχισε να κατακτά τη θέση της στην κοινωνία. Στην Ελλάδα, το 1868-1870 η Αιμιλία Κτενά και η Καλλιρρόη Κεχαγιά ζήτησαν ίση αμοιβή για ίση εργασία.

Το 1930, μετά από σκληρούς αγώνες των γυναικών και ύστερα από πολλές συζητήσεις, δίνεται στην Ελληνίδα το δικαίωμα ψήφου υπό όρους.

- α) Μόνο για τις δημοτικές εκλογές.
- β) Μόνο για να εκλέγει, όχι να εκλέγεται.
- γ) Μόνο οι εγγράμματες είχαν δικαίωμα να ψηφίσουν.
- δ) Μόνο όσες ήταν πάνω από 30 χρονών.

Αλλά το 1930 το 70% των γυναικών στην Ελλάδα, άνω των 30 χρονών, ήταν αναλφάβητες. Επρόκειτο λοιπόν για καθαρή κοροϊδία.

Το 1934 οι γυναίκες καλούνται να ψηφίσουν, για πρώτη φορά, στις δημοτικές εκλογές. Στις εκλογές εκείνες, ψήφισαν μόνο 240 γυναίκες σε όλη την Ελλάδα. Οι εκλογές ήταν οι πρώτες στην ιστορία του τόπου, όπου οι γυναίκες, έστω και υπό όρους, είχαν το δικαίωμα ψήφου.

Μερικά χρόνια αργότερα, μέσα στην κατοχή, στην ελεύθερη Ελλάδα αναγνωρίζεται τυπικά και ουσιαστικά η ισότητα της γυναίκας. Έτσι, για πρώτη φορά οι γυναίκες έχουν ίσα πολιτικά δικαιώματα με τους άνδρες.

Στις 23 Απρίλη του 1944 γίνονται οι πρώτες εκλογές στην ελεύθερη Ελλάδα και στο Εθνικό Συμβούλιο (Βουλή) εκλέγονται οι πρώτες γυναίκες βουλευτές: Χρύσα Χατζηβασιλείου, Μαρία Σβώλου, Καίτη Νισυρίου-Ζεύγου, Μάχη Μαυροειδή, Φωτεινή Φιλιππίδη.

Στα σημερινά χρόνια τώρα, ανεργία, αναλφαβητισμός, κακοποίηση πλήττουν τις γυναίκες ακόμη και στις αναπτυγμένες χώρες.

Η ανεργία κυρίως τις γυναίκες ενώ ο μισθός όσων γυναικών δουλεύουν φτάνει τα δύο τρίτα του μισθού των ανδρών.

Η εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο για τη γυναικεία χειραφέτηση. Όμως, σύμφωνα με στοιχεία της Unesco 600.000.000 γυναίκες παραμένουν αναλφάβητες (δύο στους τρεις αναλφάβητους είναι γυναίκες). Μόλις το 60 % των γυναικών φοιτούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και κάτω από 15% στη δευτεροβάθμια. Τα κορίτσια εγκαταλείπουν το σχολείο για να αναλάβουν οικιακές εργασίες, να γίνουν σύζυγοι και μητέρες.

Εκατομμύρια ανήλικα κορίτσια εξωθούνται σε καταναγκαστικό γάμο στο Κογκό, τη Νιγηρία, το Αφγανιστάν, το Μπαγκλαντές, το Ιράκ.

Η εκπροσώπηση των γυναικών στην επιστήμη είναι και παραμένει πολύ χαμηλή. Ενώ κάθε χρόνο αποφοιτούν από τα ευρωπαϊκά και αμερικανικά πανεπιστήμια περισσότερες γυναίκες από άνδρες, πολύ λίγες καταφέρνουν να ξεπεράσουν τα εμπόδια και να κάνουν επιστημονική καριέρα. Στις υποβαθμισμένες κοινωνίες, οι γυναίκες «παγιδευμένες» στη φτώχεια, στην καταπίεση, στην άγνοια, ζουν σ' έναν κόσμο που τις μεταχειρίζεται σαν κατώτερα όντα.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η βία ενάντια στις γυναίκες αποτελεί δυστυχώς ακόμη και σήμερα, διαδεδομένη μάστιγα και μάλιστα όχι μόνο στις υποβαθμισμένες κοινωνίες.

Η έκθεση της Unicef για τις κακοποιημένες γυναίκες δίνει ανατριχιαστικές εικόνες σε όλο τον πλανήτη:

- Μία στις πέντε γυναίκες παγκοσμίως πέφτει καθημερινά θύμα κάποιας μορφής κακοποίησης.
- Κάθε μέρα 14 γυναίκες θανατώνονται από γονείς ή συγγενείς επειδή «ατίμασαν» την οικογένειά τους.
- Στις ΗΠΑ μία γυναίκα κακοποιείται κάθε εννιά λεπτά.
- Στη Σουηδία μία γυναίκα κακοποιείται μέχρι θανάτου κάθε δέκα μέρες.
- Στη Μ. Βρετανία μία γυναίκα δολοφονείται κάθε τρεις μέρες.
- Στην Ινδία το 40% των παντρεμένων γυναικών ξυλοκοπείται ενώ 5.000 γυναίκες πεθαίνουν ετησίως στο βωμό των προκαταλήψεων.
- Στην Αίγυπτο το 35% των γυναικών κακοποιούνται καθημερινά από το σύζυγό τους.
- Στο Πακιστάν, το 1997 θανατώθηκαν περισσότερες από 300 γυναίκες για λόγους τιμής.
- Στο Μπαγκλαντές είναι νομικά κατοχυρωμένο το να ρίχνει κάποιος οξύ στο πρόσωπο μιας γυναίκας.

Όμως οι πραγματικοί αριθμοί παραμένουν άγνωστοι. Τα στοιχεία αυτά βασίζονται μόνο στις επίσημες καταγγελίες. Ο φόβος της κατακραυγής οδηγεί τις περισσότερες γυναίκες στη σιωπή....

Επομένως, δύο αιώνες και βάλε από την χειραφέτηση της γυναίκας, οι δυτικές κοινωνίες την απομυζούν σε όλο το φάσμα των ρόλων της, ενώ οι τρίτες χώρες ακόμη την μεταχειρίζονται ως *res*, δηλαδή ως πράγμα.